विद्यालयमा आधारित तालिम प्रतिबेदन
डोटी

भ्रमण मितिः २०६९ पौष १० देखि १३ सम्म (२५–२८ डिसेम्बर २०१२)

भ्रमणका उद्देश्यहरू

- ई–पाटी एकीकृत शिक्षणको आधारभूत तालिममा सहभागी शिक्षकहरूका लागी विद्यालयमा आधारित तालिम सञ्चालन गर्नु ।
- शिक्षकहरूलाई अभ्यास गराउँदै विद्यालय सर्भर र ई–पाटीहरू अपडेट गराउनु ।
- ई–पाटी एकीकृत शिक्षणको क्रममा शिक्षकहरूलाई कुनै प्राविधिक वा अप्राविधिक समस्या भएमा समाधान गर्न सहयोग गर्नु ।

भ्रमण गरिएका विद्यालयहरू

<u>श्री मष्टेश्वर प्राथमिक विद्यालय लडागडा डोटी</u>

- अवधि– पौष ११, २०६९ (२६ डिसेम्वर २०१२)
- भ्रमण टोलीः

  टीकाराज कार्की साऱ्रा शिक्षा ई–पाटी

  सुमित आचार्य साऱ्रा शिक्षा ई–पाटी

विद्यालयमा देखिएको अवस्था

यस विद्यालयका ४ जना शिक्षकहरु ई–पाटी एकीकृत शिक्षण सिकाइको आधारभूत तालिममा सहभागी भएका थिए । यी मध्ये एकजना शिक्षक विदामा रहेकाले ३ जना शिक्षकहरुको कक्षा अवलोकन गरि पृष्ठपोषण दिइएको थियो । यस कार्यमा सहभागी शिक्षक र कक्षा सम्बन्धि जानकारी तल उल्लेख भएअनुसार रहेको थियो ।

- ✍ अम्बादत्त जोशी कक्षा ५ अङ्ग्रेजी हप्ता १६ Describing words
- ✍ जोगबहादुर कडायत कक्षा ५ गणित हप्ता ६ मुद्रा
- ✍ हिमा सावद कक्षा ५ विज्ञान हप्ता १ एकदलिय र दुईदलिय विरुवाहरु

यस बिद्यालयका शिक्षकहरूको कक्षा अवलोकन तथा ई–पाटी र कक्षाकोठाको ब्यवस्थापन हेर्दा देखिएका सबल पक्षहरू तल उल्लेख गरिए अनुसारका थिए ।

- ✍ विद्यालयमा ई–पाटी एकीकृत शिक्षणको लागि अलग्गै कक्षाकोठा र उपयुक्त फर्निचरहरु तयार गरिएको ।
- ✍ तालिममा सहभागि भएका शिक्षकहरूमा एकीकृत शिक्षणको वारेमा प्रष्ट बुझाइ ।
- ✍ कक्षा ४ र ५ विद्यार्थीहरू ई–पाटीको आधारभूत प्रयोग गर्न सक्षम भएका ।
- ✍ एकीकृत कक्षा सञ्चालनको लागि अलग्गै रुटिन तयार गरि सोहि अनुसार शिक्षण भइरहेको ।
- ✍ शिक्षकहरूले ई–पुस्तकालय प्रयोग गर्ने गरेका पाइयो ।

एकीकृत कक्षा शिक्षण अवलोकन पश्चात् सबै शिक्षकहरुलाई एकैठाउँ राखेर ई–पाटी एकीकृत शिक्षणको क्रममा देखिएका र शिक्षणलाई थप प्रभावकारी वनाउन शिक्षकहरूलाई दिइएका मुख्य सुझावहरु यस अनुसार रहेका थिए –

- ✍ एकीकृत कक्षा शिक्षणको क्रममा आवाज प्रयोग हुने क्रियाकलापहरूको आवाज ब्यवस्थापनमा कठिनाइ देखिएकोले समुह विभाजन गरेर १/१ जनाको मात्र आवाजको लागी ई–पाटी प्रयोग गर्ने वा शिक्षकको मात्र ई–पाटी प्रयोग गर्न जानकारी दिएको ।
- ✍ विद्यार्थीको कक्षाकार्य ब्यवस्थापनको लागी जवचार्ट तयार गरिएको र यसको नियमित प्रयोग गर्न भनिएको ।
- ✍ चार्जिङ् न्याकवाट ई–पाटी निकाल्दा र राख्दा पालैपालो गर्ने ब्यवस्था मिलाउनु पर्छ ।
- ✍ विद्यार्थीहरुले ई–पाटी खोल्दा र अन गर्दा एकैपटक गर्न लगाउनुपर्छ ।
- ✍ ई–पाटीमा भएका शब्दहरु उच्चारण गर्दा शिक्षकले उच्चारण नगरि ई–पाटीवाट सुनाउँदै बिद्यार्थीहरुलाई उच्चारण गर्न लगाउने ।
- ✍ ई–पाटीमा भएका विषयवस्तुहरु विद्यार्थीलाई नै पालैपालो पढ्न लगाउने ।
- ✍ विद्यार्थीलाई गृहकार्य दिँदा बोर्डमा लेखिदिने र कापीमा सार्न लगाउने ।
- ✍ कक्षा २ देखि ५ सम्मका सबै विद्यार्थीहरुलाई ई–पाटी प्रयोगमा अभ्यास गराउने ।
- ✍ ई–पाटी एकीकृत कक्षाशिक्षण गराउने सबै शिक्षकहरुले एकीकृत पाठयोजना तयार गरि सोहि अनुसार शिक्षण गर्ने ।
- ✍ बिद्यार्थीहरुलाई ई–पुस्तकालयको वारेमा जानकारी दिई प्रयोगको समय छुट्याइदिने ।

कक्षामा ई–पाटी एकीकृत कक्षा शिक्षण भइरहेको समयमा विद्यालय नेटवर्कको प्राविधिक अवस्था जाँच गरिएको थियो । लामो समयसम्म युपियस बन्द भएको कारण यसले काम नगरेकाले लोडसेडिङ्को समयमा ई–पाटी तथा विद्यालय सर्भर प्रयोग गर्न कठिन भएको पाइयो । यसको समाधानको लागी नजिकैको वजार दिपायलमा लगेर चार्ज गर्ने सल्लाह दिइयो ।

<u>श्री सुनादेवि उच्चमाध्यमिक विद्यालय लडागडा, डोटी</u>

- अवधि– पौष ११, २०६९ (२६ डिसेम्वर २०१२)
- भ्रमण टोलीः

  सुनिल पोखरेल साझा शिक्षा ई–पाटी
  सुमित आचार्य साझा शिक्षा ई–पाटी

विद्यालयमा देखिएको अवस्था

- ई–पाटी एकीकृत शिक्षण तालिममा सहभागी भएका शिक्षक ४ जना
- यस बाहेक विद्यालयमा ई–पाटी एकीकृत शिक्षण गर्न अलग्गै कक्षाकोठा तयारी तथा विद्यालय नेटवर्क सेटअप र फर्निचरहरुको ब्यवस्थापन गरिएको पाइयो ।
- कक्षा अवलोकन तथा पृष्ठपोषण
  - ✍ नवराज पाठक कक्षा २ नेपाली
  - ✍ हृदयनारायण चौधरी कक्षा ४ विज्ञान

- ✍ उत्तम कडायत कक्षा २ गणित (तालिममा सहभागी नभएको शिक्षक)
- ✍ शेरबहादुर कुन्जेडा कक्षा ५ अङ्ग्रेजी (तालिममा सहभागी नभएको शिक्षक)

यस बिद्यालयका शिक्षकहरूको कक्षा अवलोकन तथा ई–पाटी र कक्षाकोठाको ब्यवस्थापन हेर्दा देखिएका सबल पक्षहरू तल उल्लेख गरिए अनुसारका थिए ।

- ✍ विद्यार्थीहरुलाई शिक्षकको ष्पष्ट निर्देशन थियो ।
- ✍ विद्यालयमा ई–पाटी एकीकृत शिक्षणको लागि अलग्गै कक्षाकोठा र उपयुक्त फर्निचरहरु तयार गरिएको ।
- ✍ एकीकृत कक्षा सञ्चालनको लागि अलग्गै रुटिन तयार गरि सोहि अनुसार शिक्षण भइरहेको ।
- ✍ तालिम अप्राप्त शिक्षकहरुले पनि सन्तोषजनक रुपमा एकीकृत कक्षा शिक्षण गरिरहेको ।

सुझावहरु

- ✍ केहि विद्यार्थीहरुलाई ई–पाटी खोल्ने र बन्द गर्ने तथा ई–पाठमा जान अझै कठिनाई देखिएकाले ई–पाटी र ई–पाठको वारेमा थप जानकारी र अभ्यास गराउनु जरूरीछ ।
- ✍ एकीकृत कक्षा सञ्चालनको क्रममा आवाज ब्यवस्थापनमा समस्याछ ।
- ✍ हालसम्म ई–पुस्तकालयको राम्ररी प्रयोग नभएकोले शिक्षकहरुलाई राखेर ई–पुस्तकालयको प्रयोगमा सामुहिक अभ्यास गराउनका साथै यसलाई नियमित प्रयोग गर्न जानकारी गराइयो ।
- ✍ कक्षा १ देखि ५ सम्म एकठाउँमा र कक्षा ६ भन्दा माथि अर्कै भवनमा कक्षा हुने गरेको र यी २ भवनको दुरी आधाघण्टा टाढा भएकाले कक्षा ६ का विद्यार्थीहरुलाई ई–पाटी प्रयोग गर्ने अवसर नमिल्ने भएकाले सम्भव भएसम्म १ देखि ६ सम्मको कक्षाहरु नजिकै हुने वातावरण मिलाउने ।
- ✍ लामो समयसम्म चार्ज नगरेकाले युपीयस नचल्ने भएकाले नजिकैको बजारमा लगेर पुनः चार्ज गर्नुपर्ने ।
- ✍ अधिकतम विद्यार्थी सङ्ख्या ९० रहेको र ई–पाटीको सङ्ख्या ३० मात्र रहेकाले १:२ वा १:३ गरेर चलाउनु पर्ने देखियो ।

<u>श्री मष्टमाण्डौं उच्चमाध्यमिक विद्यालय पोखरी डोटी</u>

- अवधि– पौष १२, २०६९ (२७ डिसेम्वर २०१२)
- भ्रमण टोलीः

सुनिल पोखरेल
टीकाराज कार्की साझा शिक्षा ई–पाटी
सुमित आचार्य साझा शिक्षा ई–पाटी

विद्यालयमा देखिएको अवस्था

यस विद्यालयका १२ जना शिक्षकहरु ई–पाटी एकीकृत शिक्षण सिकाइको आधारभूत तालिममा सहभागी भएका थिए । यी मध्ये ६ जना शिक्षकहरुले ई–पाटी एकीकृत कक्षा शिक्षण गरिरहेकोमा ३ जना शिक्षक विदामा रहेकाले विद्यालयमा रहेका ३ जना शिक्षकहरुको कक्षा

अवलोकन गरि पृष्ठपोषण दिइएको थियो । यस कार्यमा सहभागी शिक्षक र कक्षा सम्बन्धि जानकारी तल उल्लेख भएअनुसार रहेको थियो ।

- ✍ मदनराज जोशी कक्षा ५ विज्ञान सरसफाईमा हात धुनुको महत्व
- ✍ केशव भट्ट कक्षा ६ गणित हप्ता १३ रुढ र सँयुक्त सङ्ख्या
- ✍ विश्वेश्वर यादव कक्षा ६ अङ्ग्रेजी हप्ता २ B Present Continuous Tense

यस बिद्यालयका शिक्षकहरूको कक्षा अवलोकन तथा ई–पाटी र कक्षाकोठाको ब्यवस्थापन हेर्दा देखिएका सबल पक्षहरू तल उल्लेख गरिए अनुसारका थिए ।

- ✍ विद्यालयमा ई–पाटी एकीकृत शिक्षणको लागि अलग्गै कक्षाकोठा र उपयुक्त फर्निचरहरु तयार गरिएको ।
- ✍ तालिममा सहभागि भएका शिक्षकहरूमा एकीकृत शिक्षणको वारेमा प्रष्ट बुझाइ ।
- ✍ एकीकृत कक्षा सञ्चालनको लागि अलग्गै रुटिन तयार गरि सोहि अनुसार शिक्षण भइरहेको ।
- ✍ शिक्षकहरूले मात्र ई–पुस्तकालय प्रयोग गर्ने गरेका पाइयो ।
- ✍ कक्षामा विद्यार्थी सङ्ख्या बढी भएका र ई–पाटी ३० वटा मात्र भएकाले १:२ वा १:३ गरेर कक्षा शिक्षण गर्ने गरेको पाइयो ।

एकीकृत कक्षा शिक्षण अवलोकन पश्चात् सबै शिक्षकहरुलाई एकैठाउँ राखेर ई–पाटी एकीकृत शिक्षणको क्रममा देखिएका र शिक्षणलाई थप प्रभावकारी वनाउन शिक्षकहरूलाई दिइएका मुख्य सुझावहरु यस अनुसार रहेका थिए –

- ✍ एकीकृत कक्षा शिक्षणको क्रममा आवाज प्रयोग हुने क्रियाकलापहरूको आवाज ब्यवस्थापनमा कठिनाइ देखिएकोले समुह विभाजन गरेर १/१ जनाको मात्र आवाजको लागी ई–पाटी प्रयोग गर्ने वा शिक्षकको मात्र ई–पाटी प्रयोग गर्न जानकारी दिएको ।
- ✍ विद्यार्थीको कक्षाकार्य ब्यवस्थापनको लागी जवचार्ट तयार गरिएको र यसलाई समय समयमा पालो परिवर्तन गरि नियमित प्रयोग गर्न भनिएको ।
- ✍ ई–पाटीमा भएका शब्दहरु उच्चारण गर्दा शिक्षकले उच्चारण नगरि ई–पाटीवाट सुनाउँदै बिद्यार्थीहरुलाई उच्चारण गर्न लगाउने ।
- ✍ ई–पाटीमा भएका विषयवस्तुहरु विद्यार्थीलाई नै पालैपालो पढ्न लगाउने ।
- ✍ विद्यार्थीलाई गृहकार्य दिँदा बोर्डमा लेखिदिने र कापीमा सार्न लगाउने ।
- ✍ ई–पाटी एकीकृत कक्षाशिक्षण गराउने सबै शिक्षकहरुले एकीकृत पाठयोजना तयार गरि सोहि अनुसार शिक्षण गर्ने ।
- ✍ बिद्यार्थीहरुलाई ई–पुस्तकालयको वारेमा जानकारी दिई प्रयोगको समय छुट्याइदिने ।

अन्त्यमा,

असल छिमेकि नेपाल सँगको सहकार्यमा साझा शिक्षा ई–पाटीवाट डोटी जिल्लाका ३ वटा विद्यालयहरुमा यसै शैक्षिक सत्र देखि ई–पाटी एकीकृत शिक्षणको कार्य सुरू गरिएको हो । यस क्रममा ३ वटा विद्यालयका २० जना शिक्षकहरुलाई ई–पाटी एकीकृत कक्षा शिक्षणको सातदिने

आधारभूत तालिम उपलव्ध गराइएको थियो । यस पश्चात् सबै विद्यालयमा ई–पाटी उपलव्ध गराउनुका साथै विद्यालय नेटवर्क समेत सेटअप गरिएकोछ । यो भ्रमण विद्यालयमा शिक्षकहरुलाई एकीकृत शिक्षण गर्न आवश्यक सहयोग गर्नका लागी विद्यालयमा आधारित तालिमको रुपमा गरिएको थियो ।

- २ वटा उच्चमाध्यमिक विद्यालयहरुमा विद्यार्थी सँख्या बढि भएको र ई–पाटीको सँख्या कम भएकाले प्रभावकारी एकीकृत शिक्षण गर्न कठिनाइ भएको पाईयो ।
- सुनादेवि उच्चमाध्यमिक विद्यालयका शिक्षकहरु आधारभूत तालिममा कम उपस्थिती भएकाले सबै कक्षा र विषयहरुको ई–पाटी एकीकृत शिक्षण हुन नसकेको पाइयो ।
- सुनादेवि उच्चमाध्यमिक विद्यालयको प्राथमिक र माथिल्लो कक्षा शिक्षणहुने भवन एकअर्कामा टाढा भएकाले कक्षा ६ को विद्यार्थीहरुले ई–पाटी कम प्रयोग गर्न पाएको अवस्था छ ।
- सबै विद्यालयहरुमा ई–पुस्तकालयको कम प्रयोग भएको पाइयो ।
- मष्टेश्वर प्रावि र सुनादेवि उच्चमाविको युपियस लामो समयसम्म विद्युत लाइन अफ भएका कारण चार्ज हुन समस्या भएकाले असल छिमेकिसँगको सहकार्यमा सम्वन्धित विद्यालयहरुले नै नजिकैको वजारमा लगी चार्ज गर्ने ब्यवस्था मिलाउन सुझाव दिइयो ।
- असल छिमेकी नेपालको स्थानीय कार्यालयवाट पनि यी विद्यालयहरुमा अनुगमन गर्ने ब्यवस्था गरिएमा कार्यक्रम थप प्रभावकारी हुने देखिन्छ ।

केही फोटोहरू

Figure 1 मष्टेश्वर प्राविको ई–पाटी एकीकृत कक्षा

Figure 3 मष्टमाण्डौं उच्चमाध्यमिक विद्यालयको कक्षा शिक्षण

Figure 2 सुनादेवि उच्चमाध्यमिक विद्यालयको कक्षा

Figure 4 मष्टमाण्डौं उच्चमाध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीहरु ई–पाटीमा अभ्यास गर्दै